

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*

THE DEVELOPMENT OF GUIDELINES FOR STUDENT-CENTERED LEARNING MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER BUENG KAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

สุพิชญา พันธุ์เดช¹ ประเสริฐ เรือนนระการ²
Supitchaya Phandet¹, Prasett Rueanakarn²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : supitcha031224@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 329 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินแนวทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬประกอบด้วย 4 ด้าน 27 ตัวชี้วัด และมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาแนวทาง 2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ 3. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ABSTRACT

The objective of this research article were to 1) study the current state and the desirable state of student-centered learning management, 2) developing the guidelines of student-centered learning management for schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area. The quantitative research sample group consisted 329 teachers under Bueng Kan Educational Service Area, the qualitative research key performances were 4 persons consisted administrators and teachers from 2 pilot schools and 5 luminaries. Research instruments were questionnaire, interview and guidelines assessment form. Statistical for analyses data were mean, percentage and standard deviation.

The research result were found that: 1. The current state of student-centered learning management of schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area were at moderate level, the desirable state overall were at highest level and 2. the guidelines of student-centered learning management for schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area consisted 4 aspects 27 key performance indicators and the guidelines suitability and possibility assessed by the luminaries both overall were at high levels.

Keywords : 1. Guidelines Development 2. Learning Management Guidelines 3. Student-centered Learning Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้ให้หลักการและกรอบแนวคิด แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยจะดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพ และบุคลากร กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางปฏิรูปงานของกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว โดยเน้นที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เพื่อให้คนไทยพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการ

เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพการจัดการเรียนการสอนให้เน้นความสำคัญ ทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ จัดให้มีการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ครูจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถ และความต้องการของตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข์, 2541) การสอนโดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ(ลักษณะนิสัย) และทั้งด้าน IQ (Intelligence Quotient) และด้าน EQ (Emotional Quotient) ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข” (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546)

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษายังไม่มี ความชัดเจนและยังไม่เป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนเท่าที่ควรมีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครู ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมินครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และเพื่อประเมินการปฏิบัติงานประจำปีเท่านั้นแต่คู่มือที่มียังขาดรายละเอียดถึงวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติในการได้มาของแต่ละตัวบ่งชี้ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มงานวิจัยสำนักวิจัยและ พัฒนาการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูของหน่วยงานต่างๆซึ่งสรุปในภาพรวมว่าการพัฒนาครู นั้นยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพดังนั้นการพัฒนาครูจึงไม่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจน หลักสูตรและเนื้อหาไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูเน้นหลักการทฤษฎี มากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมได้ขาดการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องหลังการอบรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬที่ผ่านมาพบว่าปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนนั้นคือปัญหาคุณภาพผู้เรียน รongลงมาเป็นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (O-NET) (องค์การมหาชน) ในปี 2561

และ 2562 มีโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศน้อย (ผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561- 2562 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ) ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬมีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากระบบการจัดการศึกษามีคุณภาพกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีประสิทธิภาพสูงเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬยังไม่มีวิธีและแนวทางการสอนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและครูโดยทั่วไป ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และการพัฒนาครูในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3.2 ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,312 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 329 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ตารางเจซีและมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการจัดส่งด้วย ตนเองและส่งผ่านทางฝ่ายธุรการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การจัดการกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูล จัดเรียงแบบสอบถาม ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถาม บันทึกผลลงในเครื่อง คอมพิวเตอร์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู สถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 4 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง การจัดการกระทำและการ วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทาง ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดเรียงแบบประเมิน ตรวจสอบให้คะแนน แบบประเมิน บันทึกผลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน

ข้อที่	องค์ประกอบการพัฒนา แนวทางการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1	การสร้างและหลักสูตรสถานศึกษา	3.31	0.46	ปานกลาง	4.55	0.49	มากที่สุด
2	การใช้รูปแบบและเทคนิคการสอน	3.49	0.49	มาก	4.47	0.49	มาก
3	การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	3.47	0.50	ปานกลาง	4.41	0.49	มาก
4	การวัดและประเมินผล	3.50	0.53	มาก	4.49	0.50	มาก
รวม		3.44	0.49	ปานกลาง	4.48	0.49	มาก

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$)

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยการเชื่อมโยงองค์ประกอบ ตัวชี้วัดของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี แบบสอบถาม และจากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice) ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 4 ด้าน 27 ตัวชี้วัด 27 แนวทาง มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด 7 แนวทาง 2)ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด 7 แนวทาง 3)ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด 7 แนวทาง และ 4)ด้านการวัดและประเมินผลประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด 6 แนวทาง รายละเอียดการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ข้อที่	แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความเป็นไปได้
1	การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
2	การใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอน	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
3	สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.20	0.45	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
4	การวัดและประเมินผล	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
	รวม	4.40	0.53	มาก	4.48	0.55	มาก

จากตาราง 2 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40, 4.48$ ตามลำดับ)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอน ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา วิเชียรดี (2558) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ชัยภูมิ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

6.2 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและดำเนินการสังเคราะห์องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ตัวชี้วัดจำนวน 27 ตัวชี้วัด และจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นำไปสู่การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอน ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับบุหงา คงราช (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1)ด้านหลักสูตรการศึกษา 2)ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 3)ด้านเทคนิคการสอน 4)ด้านคุณลักษณะของครู 5)ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 6)ด้านการบริหารจัดการ

ผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องการงานวิจัยของ สุชาสินี คัมเพนียด (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยมีผลการประเมินแนวทางการพัฒนาครูระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนการจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จากการวิจัยที่ได้เสนอไว้ เช่น สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

7.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปให้กับครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

7.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน จูงใจ ให้ทุกคนในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬควรเร่งปรับปรุงด้านการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ในสถานศึกษาโดยการจัดอบรมหรือสัมมนา และมีการติดตามผล การนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงานได้จริง

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ดังนั้น หากมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ในการอธิบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ชัดเจนมากขึ้น

7.3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา โดยใช้หลักการ และวิธีการพัฒนาแนวทางที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ นำไปใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นหรือสังกัดอื่น เพื่อค้นหาคำตอบที่มีความจำเป็นที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของแต่ละบริษัท ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

7.3.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูและพัฒนานักเรียนต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- บุหงา คงราช. (2560). การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มัลลิกา วิเชียรดี. (2558). สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : เลิปแอนด์ลิฟเพรส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุธาสินี คุ่มพะเนียด. (2561). แนวทางการพัฒนาระดับประถมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนระการ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่แรกเข้าศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำความรู้ต่างๆ ไปปรับใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตสืบต่อไป